

Małgorzata Janicka*

KONSOLIDACJA W SEKTORZE USŁUG BANKOWYCH UNII EUROPEJSKIEJ

System bankowy jest kluczowym elementem systemu finansowego każdego kraju. Na przestrzeni ostatnich lat, w związku z postępującymi procesami globalizacji i dezin-termediacji, rola banków ulega istotnym zmianom. Jedna rzecz pozostaje jednak niezmienna – stabilność systemu bankowego jest jednym z najważniejszych czynników warunkujących stabilność gospodarki każdego kraju.

W epoce globalizacji banki, podobnie jak inne firmy, rozpoczęły ekspansję na zagraniczne rynki, nasiliły się także procesy prywatyzacji (głównie w krajach Europy Środkowo-Wschodniej) i konsolidacji zachodzące w sektorze bankowym.

Przypadkiem szczególnym, stanowiącym *novum* w skali światowej, stało się utworzenie w ramach Unii Europejskiej (UE) Unii Gospodarczej i Walutowej (UGW). Jednym z warunków konstytuujących UGW jest utworzenie jednolitego rynku finansowego, w tym jednolitego rynku bankowego. Polityka tworzenia wspólnego rynku finansowego obowiązuje wszystkie kraje UE. Kraje z derogacją, choć nie są jeszcze pełnymi członkami UGW, także muszą wdrożyć wszystkie regulacje prawne dotyczące jednolitego rynku finansowego, co oznacza dla nich faktyczne pogłębienie integracji w zakresie tak ważnej dla każdego kraju dziedziny gospodarki, jaką jest system finansowy. Mimo podejmowania intensywnych działań, jednolity rynek finansowy w ramach UE nadal nie funkcjonuje¹. Rynek usług bankowych postrzegany jest jednak jako jeden z najlepiej zintegrowanych.

* Dr, adiunkt w Katedrze Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych Uniwersytetu Łódzkiego.

¹ Mowa tu przede wszystkim o wielokrotnie już omawianym na różnych łamach Financial Services Action Plan (FSAP), obejmującym okres 1999–2005, oraz o nowej inicjatywie UE, będącej kontynuacją FSAP – tzw. Białej Księdze, przewidującej działania w zakresie pogłębiania integracji rynków finansowych w okresie 2005–2010 *White Paper on Financial Services Policy 2005–2010*, European Commission, Internal Market and Services DG, http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/actionplan/index/action_en.pdf. Szerzej na ten temat: M. Janicka, *Jednolity rynek finansowy Unii Europejskiej – początek kolejnego etapu – „Zielona Księga”*, „Bank i Kredyt” 2005, nr 9.

Na bazie *Zielonej Księgi* powstała *Biała Księga. Polityka w dziedzinie usług finansowych na lata 2005–2010*, która konkretyzuje zamierzone działania Komisji Europejskiej w zakresie tworzenia jednolitego rynku finansowego do roku 2010, http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/white_paper_pl.pdf.

Celem artykułu jest przedstawienie procesów konsolidacji, które zaszły w europejskim sektorze bankowym na przestrzeni ostatnich lat, ze szczególnym uwzględnieniem krajów członkowskich Unii Gospodarczo-Walutowej.

Budowa jednolitego rynku bankowego rozpoczęła się w UE pod koniec lat 70., wraz z uchwaleniem tzw. Pierwszej Dyrektywy Bankowej (1977), która zdefiniowała pojęcie instytucji kredytowej oraz zagwarantowała (przynajmniej teoretycznie) instytucjom bankowym krajów członkowskich wolność osiedlania się na terytorium pozostałych krajów członkowskich. Przyjęte w niej rozwiązania, przede wszystkim konieczność uzyskania odpowiedniego zezwolenia od władz kraju goszczącego czy też brak jednolitego zdefiniowania rodzajów usług, które mogą świadczyć instytucje kredytowe na terytorium EWG spowodowały, że efekty jej wdrożenia były znacznie mniejsze od oczekiwanych.

Istotny przełom w zakresie liberalizacji przepływu usług finansowych w sektorze bankowym spowodowało dopiero przyjęcie Drugiej Dyrektywy Bankowej (1989)², dzięki której możliwe stało się wprowadzenie zasady jednolitej licencji na rynku bankowym³. Na mocy jednolitej licencji instytucja kredytowa, która uzyskała pozwolenie na działanie w kraju macierzystym może podjąć działalność na terytorium kraju goszczącego pod warunkiem, że spełnia minimalne, wspólnie uzgodnione wymagania. Instytucja kredytowa podlega nadzorowi ze strony kraju macierzystego. W dyrektywie tej sprecyzowany został także zakres usług, będący podstawą do wprowadzenia zasady jednolitej licencji. Druga Dyrektywa Bankowa umożliwiła instytucjom kredytowym świadczenie określonych na liście usług poprzez oddziały usytuowane w innych krajach członkowskich lub/i w sposób transgraniczny. Choć z punktu widzenia jednolitego rynku bankowego najistotniejsze znaczenie miała właśnie Druga Dyrektywa Bankowa, by rynek ten mógł sprawnie funkcjonować, niezbędne było również powstanie unormowań prawnych w dziedzinach regulacji ostrożnościowych i nadzoru. Obecnie obowiązująca Skonsolidowana Dyrektywa Bankowa (2000) ostatecznie sprecyzowała zasady funkcjonowania instytucji kredytowych w UE. Realizacja FSAP, która przyniosła kolejne zmiany w zakresie uregulowań prawnych obowiązujących na rynku bankowym, zmierza głównie do wyeliminowania dodatkowych przeszkód stojących na drodze integracji rynku usług bankowych, np. niejednolitych w skali UE zasad ochrony konsumenta. Generalnie uważa się, że fundamenty prawne, na których opiera się konstrukcja jednolitego rynku bankowego są solidne, główny problem polega zaś na ich właściwym stosowaniu w praktyce.

Początek lat 90. przyniósł ogromne zmiany na światowych rynkach finansowych, wiążące się przede wszystkim z gwałtownym rozwojem technologii informatycznych i intensyfikacją procesów liberalizacji oraz deregulacji. W sektorze bankowym nasiliło się zjawisko dezintermediacji, w efekcie którego banki zaczęły modyfikować pakiety świadczonych usług i „wychodzić” z roli tradycyjnych pośredników między pożyczko-

² Szczegółowa treść regulacji prawnych obowiązujących na europejskim rynku bankowym nie będzie omawiana z uwagi na ich obszerność. Szerzej na ten temat: L. O r e z i a k, *Rynek finansowy Unii Europejskiej*, Twigger, Warszawa 1999; P. Z a p a d k a, S. N i e m i e c k a, *Charakterystyka europejskiego systemu bankowego – zagadnienia instytucjonalno-prawne. Podstawowe zasady funkcjonowania instytucji kredytowych i finansowych w Unii Europejskiej*, „Bank i Kredyt” 2003, 11–12, s. 29–34; <http://www.europa.eu/scadplus/leg/en/s08011.htm>.

³ Zasada jednolitej licencji bankowej została wprowadzona 1.01.1993 r.

dawcami i pożyczkobiorcami, oraz coraz intensywniej angażować się w operacje na rynku kapitałowym. Na początku lat 90. w Europie funkcjonowało też zdecydowanie zbyt wiele banków, z których część była nieefektywna. Postępująca globalizacja rynków finansowych stała się więc katalizatorem procesów konsolidacji (tab. 1).

Tabela 1. Zmiana struktury sektora bankowego w Unii Europejskiej w latach 1990–1998

Rok	Ogółem			Na 100 tys. mieszkańców			Aktywa ^a	
	banki	oddziały	zatrudnieni (tys)	banki	oddziały	zatrudnieni	mln USD	mln USD na 1 zatrudnionego
Strefa euro								
1998	6 826	166 170 ^b	2 148	2,3	55 ^b	715	14 609	6,8
1994 ^c	7 839	163 842	2 126	2,7	56	723	10 568	5,0
1990 ^c	8 853	152 723	2 115	3,2	56	775	7 862	3,7
Unia Europejska								
1998	6 984	181 708 ^b	2 639	1,9	49 ^b	706	16 841	6,4
1994 ^c	7 999	179 489	2 601	2,2	49	710	11 923	4,6
1990 ^c	9 101	169 946	2 607	2,6	49	757	8 914	3,4

^a Przeliczone na USD przy użyciu kursu odzwierciedlającego PPP z roku 1995.

^b Z wyłączeniem Luksemburga.

^c Z wyłączeniem Irlandii.

Źródło: C. Gjersem, *Financial Market Integration in the Euro Area*, Economics Department Working Paper No. 368/2003, s. 26, za: OECD (2001), *Bank Profitability 2000*.

Zmiany zachodzące na rynkach finansowych przyczyniły się do porażki pierwotnej koncepcji zacieśniania integracji w drodze tworzenia przez instytucje kredytowe oddziałów na terytorium pozostałych państw członkowskich. Zwiększanie obecności instytucji kredytowych na rynkach krajów członkowskich następowało i nadal następuje nie tyle w wyniku ustanawiania na ich obszarach filii bądź oddziałów, co poprzez fuzje, przejęcia i zawieranie aliansów strategicznych. Pojawiły się także usługi świadczone przez Internet i banki internetowe. Niepowodzenie koncepcji budowy na rynkach zagranicznych sieci oddziałów ma swe źródło w wysokich kosztach wejścia na obce rynki (np. konieczność intensywnej promocji marki instytucji finansowej, jako że jej znajomość wśród konsumentów stanowi jeden z głównych czynników warunkujących odniesienie sukcesu na obcym rynku). Istotną okazała się tu także nieznajomość specyfiki rynku, na którym dana instytucja finansowa pragnie rozpocząć działalność. Zdobycie wiedzy na jej temat jest czasochłonne i kosztowne, dużo lepszym rozwiązaniem jest więc pozyskanie partnera z rynku, na którym dana instytucja chce podjąć działalność, który taką wiedzą już dysponuje. Nie bez znaczenia jest jeszcze jeden aspekt – fuzja czy przejęcie to często jedyna możliwość uzyskania odpowiedniej „masy krytycznej”, czyli takich rozmiarów firmy, które czynią opłacalne podjęcie działalności na danym rynku, w rozsądnym okresie czasu⁴.

⁴ F. Heinemann, M. Jopp, *The Benefits of a Working European Retail Market for Financial Services*, Report to European Financial Services Round Table, Zentrum für Wirtschaftsforschung Institut für Europäische Politik, s. 23–24.

Konsolidacja w sektorze bankowym może przebiegać dwutorowo – w obrębie rynku krajowego bądź w układzie transgranicznym. Niekiedy wskazuje się, że konsolidacja przebiegająca na poziomie krajowym nie przyczynia się do pogłębienia integracji. Opinia taka nie jest w pełni zasadna, jako że efektem takiej konsolidacji jest wzmocnienie pozycji danej instytucji na rynku krajowym, co może oznaczać rozpoczęcie przez nią przygotowań do „wejścia” na rynek europejski bądź światowy⁵. Prócz kryterium geograficznego z punktu widzenia efektów konsolidacji istotne jest także kryterium rodzaju uczestniczących w nich instytucji – pochodzących z lub spoza sektora bankowego. W efekcie procesu łączenia się instytucji działających w różnych sektorach rynku finansowego powstają konglomeraty finansowe, które oferują pod jednym dachem całą gamę produktów finansowych. Wartość transakcji fuzji i przejęć (M&A), zarówno w podziale na rynki krajowe i zagraniczne, jak i w ujęciu sektorowym, dokonanych w latach 1990–2001 na obszarze euro została przedstawiona w tab. 2.

Tabela 2. Wartość transakcji M&A w sektorze bankowym w strefie euro w latach 1995–2001

Rok	Wartość ogółem (mld euro)	W tym w ramach sektora bankowego (%)		W tym w ramach różnych sektorów finansowych (%)	
		krajowe	transgraniczne	krajowe	transgraniczne
1995	11,0	39	26	32	3
1996	6,4	74	1	6	19
1997	27,9	74	2	5	19
1998	72,4	70	3	17	10
1999	70,9	79	13	3	5
2000	49,7	38	42	12	8
2001 sierpień	31,3	31	1	67	1

U w a g a: Wartość transakcji M&A jest określana jako wartość ogółem zapłacona przez przejmującą w ciągu sześciu miesięcy od daty ogłoszenia fuzji bądź przejęcia.

Źródło: Thomson Financial za: I. Cabral, F. Dierick, J. Vesala, *Banking Integration in the Euro Area*, „Occasional Paper Series”, December 2002, no. 6, ECB, s. 39.

Dane zawarte w tab. 2 wskazują, jak istotną wagę z punktu widzenia zmian zachodzących w sektorze bankowym miało utworzenie UGW i wprowadzenie euro. Widać wyraźny wzrost wartości transakcji M&A począwszy od roku 1998, czyli od momentu wejścia przygotowań do powstania UGW w ostateczną fazę. W zasadzie pierwsza zmiana nastąpiła już w roku 1997, kiedy to wartość transakcji M&A na planowanym obszarze euro przekroczyła istotnie 25 mld euro. Trudno uznać to za przypadek, wydaje się raczej, że konsolidacja przybrała na sile dopiero wtedy, gdy pojawiła się pewność, że budowa UGW dojdzie do skutku. Istotną cechą fuzji i przejęć zachodzących w sektorze bankowym była też wyraźna dominacja transakcji krajowych zawieranych między podmiotami operującymi w ramach tego sektora, co może oznaczać przygotowywanie się krajowych sektorów bankowych do zwiększonej konkurencji na rynku europejskim.

⁵ I. Cabral, F. Dierick, J. Vesala, *Banking Integration in the Euro Area*, „Occasional Paper Series”, December 2002, no. 6, ECB, s. 38.

Tabela 3. Pochodzenie firmy przejmującej w transgranicznych transakcjach M&A w sektorze bankowym na obszarze euro w latach 1990–2001 (%)

Wyszczególnienie	Instytucja przejmująca z sektora bankowego			Instytucja przejmująca spoza sektora bankowego		
	1990–1997	1998–2001	1990–2001	1990–1997	1998–2001	1990–2001
Strefa euro	53	59	58	50	47	48
Inne kraje UE	9	38	31	1	0	1
USA	21	2	7	2	13	8
Reszta świata	17	1	4	47	40	43

Źródło: Jak w tab. 2.

Interesujące informacje zawiera także tab. 3. Przedstawia ona pochodzenie (w ujęciu geograficznym) instytucji przejmujących w transakcjach M&A zawieranych w sektorze bankowym. W przypadku, gdy instytucją przejmującą bank był inny bank widać wyraźną dominację firm usytuowanych w strefie euro, odpowiednio 53% w latach 1990–1997 i 59% w latach 1998–2001. Można zaryzykować twierdzenie, iż intensyfikacja przemian zachodzących w sektorze bankowym potencjalnych krajów strefy euro była już na tyle wysoka, iż utworzenie UGW nie zmieniło istotnie sytuacji. Inaczej wygląda kwestia, gdy przejmująca instytucja kredytowa miała siedzibę w krajach UE, które nie weszły do strefy euro. W okresie 1990–1997 firmy z tego obszaru stanowiły tylko 9% ogólnej ilości firm przejmujących. Sytuacja uległa diametralnej zmianie w latach 1998–2001, gdy udział tych instytucji w ogólnej liczbie instytucji przejmujących wyniósł już 38%, przy spadku udziału instytucji przejmujących pochodzących z innych rejonów świata do 3%. Zmiany te także nie wydają się przypadkowe. Przy nadal wysokim wskaźniku udziału firm przejmujących z obszaru euro istotnie wzrosła ilość firm z pozostałych krajów członkowskich UE, które pragnęły w drodze transakcji M&A zdobyć bądź zwiększyć swój udział w rynku bankowym krajów strefy euro. Oznacza to być może, iż wobec perspektywy swoistego „zamknięcia” się rynku krajów strefy euro, banki usytuowane w pozostałych krajach członkowskich postanowiły w sposób bezpośredni poszerzyć swoją obecność na tym rynku z obawy, iż ewentualne „wyalienowanie” sektora bankowego strefy euro utrudni im działanie na tym obszarze. Co ciekawe, taka tendencja w ogóle nie występowała w przypadku, gdy instytucja przejmująca pochodziła z innego sektora finansowego. W obu okresach – 1990–1997 i 1998–2001 – udział firm z siedzibą na obszarze euro był na zbliżonym poziomie i wynosił odpowiednio 50% i 47%. Na uwagę zasługuje zaś bardzo duże zainteresowanie firm pochodzących z innych krajów świata – odpowiednio 53% i 51% w obu badanych okresach. Można pokusić się o wniosek, iż głównym celem transakcji M&A z udziałem wyłącznie instytucji kredytowych było przede wszystkim wzmocnienie pozycji rynkowej, zaś w przypadku układu „mieszanego” wejście na rynek strefy euro i stworzenie grupy finansowej świadczącej szeroki wachlarz usług finansowych pod jednym dachem.

Informacje dotyczące procesów koncentracji w sektorze bankowym poszczególnych krajów obszaru euro przedstawiają dane zawarte w tab. 4.

Tabela 4. Konsolidacja w sektorze bankowym krajów obszaru euro w latach 1995–2004

Kraj	Liczba instytucji kredytowych		Zmiana 1995–2004 (%)	Liczba oddziałów		Zmiana 1995–2004 (%)	Liczba transakcji M&A 1995–2004	Z których udział transakcji transgr. (%)
	1995	2004		1995	2004			
Niemcy	3 785	2 148	–43,2	48 180	47 351	–1,7	170	17,8
Francja	1 469	897	–38,9	25 581	25 789	0,8	157	21,3
Austria	1 041	796	–23,5	4 667	4 395	–5,8	41	29,6
Włochy	970	787	–18,9	23 493	30 502	29,8	275	12,2
Holandia	648	461	–28,8	6 802	3 671	–46,0	23	57,7
Hiszpania	506	346	–31,6	36 465	39 762	9,0	95	31,6
Finlandia	381	363	–4,7	1 941	1 252	–35,5	16	25,0
Portugalia	233	197	–15,5	3 446	5 440	57,9	38	40,0
Luksemburg	220	165	–25,0	348	269	–22,7	10	92,9
Belgia	145	104	–28,3	7 704	4 989	–35,2	34	30,1
Irlandia	56	80	42,9	1 043	924	–11,4	8	62,5
Grecja	53	62	17,0	2 404	3 300	37,3	34	25,7
Obszar euro	9 507	6 406	–32,6	162 074	167 644	3,4	901	23,2

U w a g a: Przedstawiona ilość transakcji M&A zawartych w sektorze bankowym w okresie 1995–2004 może nie obejmować mniejszych transakcji, które nie znalazły się w oficjalnych zestawieniach. Dane dotyczące M&A obejmują przejęcia zarówno o charakterze większościowym, jak i mniejszościowym oraz transakcje transgraniczne w których firmy przejmujące pochodzą zarówno z obszaru euro, jak i z krajów trzecich.

Ź r ó d ł o: ECB, Thomson Financial Securities Data Company za: *Consolidation and Diversification in the Euro Area Banking Sector*, „ECB Monthly Bulletin”, May 2004, s. 80 oraz opracowanie własne.

Przedstawione dane nie pozwalają sformułować klarownych i jednoznacznych wniosków. Generalnie można stwierdzić, iż w latach 1995–2004 liczba instytucji kredytowych funkcjonujących w krajach obszaru euro znacznie się zmniejszyła (–32,6%). Największy spadek nastąpił w Niemczech i we Francji, ciekawym przypadkiem jest natomiast Irlandia, gdzie zamiast spadku nastąpił wzrost i to bardzo znaczący – o prawie 43%, co świadczy o wcześniejszym relatywnym niskim poziomie rozwoju sektora bankowego w tym kraju. Drugim krajem, w którym nastąpił wzrost liczby instytucji kredytowych, jest Grecja, jednak wzrost ten był na niższym poziomie i wyniósł 17%. Nie sposób znaleźć prawidłowości w kwestii kształtowania się ilości oddziałów. Na przykład w Irlandii przy wzroście liczby instytucji kredytowych o 42,9% spadła liczba oddziałów o 11,4%, zaś w przypadku Portugalii spadkowi ilości instytucji kredytowych o 15,5% towarzyszył wzrost ilości oddziałów o prawie 60%! Podobnie sytuacja wygląda w przypadku udziału liczby fuzji transgranicznych w ogólnej liczbie transakcji M&A. W Luksemburgu udział ten przekroczył 90% przy 10 zawartych transakcjach, we Włoszech zaś wyniósł ok. 12% przy 275 transakcjach ogółem. Aby odpowiednio skomentować te dane, należało by osobno przeanalizować sytuację w każdym kraju obszaru euro, gdyż odwoływanie się do uśrednionych danych (istotny spadek ilości instytucji bankowych (–32,6%), bardzo niewielki wzrost liczby oddziałów (3,4%) oraz stosunkowo niski udział transakcji transgranicznych w ogólnej ilości transakcji M&A (23,2%)) nie jest miarodajne z punktu widzenia poszczególnych krajów.

Ważnym wskaźnikiem dla rynku bankowego jest stopień koncentracji tego rynku wyrażający się udziałem aktywów pięciu największych banków do całości aktywów sektora bankowego danego kraju. Teoretycznie im ten wskaźnik jest wyższy, tym większe zagrożenie dla konkurencji w sektorze, jako że grupa dominujących instytucji kredytowych może wykorzystać swoją pozycję i doprowadzić do „zmowy cenowej”, co oznacza wyższe niż potencjalnie mogłyby być ceny usług dla klientów banków. Wysoka koncentracja w sektorze bankowym nie jest jednak równoważna z brakiem odpowiedniego poziomu konkurencji. Poziom taki może być utrzymany, jeśli istnieją i sprawnie działają odpowiednie organy nadzorcze monitorujące w sposób ciągły działalność bankową. Jak wygląda kształtowanie się powyższego wskaźnika w strefie euro przedstawiają dane zawarte w tab. 5.

Wskaźniki koncentracji dla poszczególnych krajów są bardzo zróżnicowane – od ok. 20% w Niemczech do ponad 80% w Belgii, Finlandii i Holandii. Wydaje się, że wskaźnik koncentracji pozostaje w pewnej zależności od wielkości danego kraju. Im mniejszy kraj, tym większy wskaźnik koncentracji. Wyjątkiem jest tu Luksemburg, który jest jednak specyficznym przypadkiem małego państwa, które czerpie istotną część dochodów ze świadczenia usług finansowych, stąd zapewne rozproszenie sektora bankowego przy relatywnie niewielkich rozmiarach kraju. Wartość wskaźnika koncentracji zależy też od czynnika politycznego, za jaki można uznać politykę władz danego kraju względem sektora bankowego (sprzyjającej bądź nie koncentracji w tym sektorze). Należy jednak zauważyć, że wartość wskaźnika liczonego dla strefy euro wzrosła z 50% w roku 1999 do 55% w roku 2005.

Tabela 5. Aktywa pięciu największych banków krajów członkowskich strefy euro w odniesieniu do aktywów krajowych systemów bankowych w latach 1990–2005 (%)

Kraj	1990	1999	2001	2003	2005
Belgia	48	76	78	84	85
Niemcy	14	19	20	22	22
Grecja	83	67	66	67	66
Hiszpania	35	52	53	43	42
Francja	42	43	47	47	54
Irlandia	44	41	43	44	46
Włochy	19	26	29	28	27
Luksemburg	b.d.	26	28	32	31
Holandia	73	82	82	84	85
Austria	35	41	45	44	45
Portugalia	58	44	60	63	69
Finlandia	53	86	80	81	83
Strefa euro	46	50	53	53	55

Źródło: ECB, za: I. Cabral, F. Dierick, J. Vesala, *op.cit.*, s. 42 oraz ECB „EU Banking Structures”, October 2006, s. 54

Reasumując, konsolidacja zachodząca w sektorze bankowym UE jest pochodną dwóch procesów. Z jednej strony występującego w skali światowej procesu globalizacji rynków finansowych, który wywiera wpływ na wszystkie rynki finansowe krajów gospodarki światowej, w tym oczywiście także na rynki usług bankowych. Wzrost znaczenia rynków kapitałowych, nasilająca się konkurencja między instytucjami kredytowymi, rosnące znaczenie usług świadczonych na skalę międzynarodową – to wszystko powoduje, że banki, które chcą utrzymać wiodącą pozycję na rynkach nie tylko narodowych, ale także międzynarodowych, muszą podejmować działania, które im to umożliwią. Do działań takich można zaliczyć m. in. konsolidację przebiegającą nie tylko wewnątrz sektora bankowego, ale także w ramach całego sektora usług finansowych. Drugim procesem oddziałującym na sektor usług bankowych UE jest bez wątpienia budowa Unii Gospodarczej i Walutowej. Choć jednolity rynek usług bankowych obejmuje terytorium całej UE, to jednak największe zmiany zachodzą właśnie w obrębie rynków krajów członkowskich UGW⁶. Fakt wprowadzenia wspólnej waluty i ujednolicenia polityki pieniężnej w ramach UGW powoduje stworzenie podobnych ramowych warunków działania sektorów bankowych w krajach członkowskich UGW, co zdecydowanie ułatwia działanie instytucji kredytowych w skali całego rynku. Wydaje się, że wraz z upływem czasu konsolidacji w obrębie UE/UGW mogą jeszcze się nasilić. Należy bowiem mieć na względzie fakt, że europejskie instytucje kredytowe konkurują nie tylko między sobą, ale także z instytucjami kredytowymi z krajów pozaeuropejskich, a postępująca globalizacja powoduje relatywne „zmniejszanie” się dystansu na globalnym rynku finansowym.

⁶ Warto zauważyć, że gros analiz dotyczących sektorów bankowych poszczególnych krajów obejmuje wyłącznie rynki usług bankowych krajów strefy euro.

Małgorzata Janicka

THE CONSOLIDATION PROCESS IN THE EU BANKING SECTOR

The European Union banking sector has been intensively changing for some years. One of the most important processes which affects its shape is with no doubt consolidation. The consolidation is a result of two different events: globalization of financial markets and deepening the EU integration, specially building the Economic and Monetary Union and the common financial market within the EU. As the result of consolidation the amount of credit institutions functioning on the European banking market has been decreasing, but the effectiveness of the rest of them has been rising. The other important result of consolidation is establishing of financial conglomerates which offer the whole range of financial services under one roof. One can expect that in the next years the consolidation processes will intensify as the European credit institutions have to compete not only among themselves but with the banks from the third countries as well.